

ERASMUS+ PROJECT

Re@WBC

Enhancement of HE research potential
contributing to further growth of the WB region

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Univerzitet u Sarajevu

Strategija ljudskih resursa za istraživače (HRS4R)

sa

HRS4R Akcionim planom

Sarajevo, novembar 2016. godine

Project number: 561586-EPP-1-2015-1-RS-EPPKA2-CBHE-JP

"This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein"

Uvod

Cilj ove Strategije sa Akcionim planom jeste da uskladi viziju razvoja ljudskih resursa na Univerzitetu u Sarajevu sa Evropskom poveljom za istraživače i Principima za zapošljavanje istraživača (Povelja i Principi – eng. *European Charter for Researchers* i *Code of Conduct for the Recruitment of Researchers*). Ova dva dokumenta su najbolji primjeri dobre prakse koji mogu poslužiti kao vodič za zapošljavanje i razvoj istraživača. Kako bi se olakšala primjena Povelje i Principa, Evropska komisija može dodijeliti priznanje 'Nagrada za HR izvrsnost u istraživanju' (eng. *HR Excellence in Research*) koje se dodjeljuje istraživačkim institucijama i finansijerima koji su učinili značajan napredak u implementaciji Povelje i Principa.

Proces dobivanja priznanja se sastoji iz provođenja interne analize o tome kako univerzitet postupa u sljedeća četiri područja koja su naglašena u Povelji i Principima:

- Etika i profesionalizam
- Zapošljavanje
- Radni uvjeti i socijalna sigurnost
- Obuka

Kada se proces interne analize okonča i identificiraju nedostaci, univerzitet razvija plan akcija kako bi adekvatno odgovorio na uočene nedostatke i odstupanja od principa sadržanih u Povelji i objavljuje Analizu nedostataka i Akcioni plan na svojoj web stranici. Nakon podnošenja Akcionog plana Evropskoj komisiji (EK) i uspješne ocjene procesa koji je doveo do kreiranja Akcionog plana, EK dodjeljuje priznanje 'Nagrada za HR izvrsnost u istraživanju'. Nakon toga, Univerzitet implementira Akcioni plan i provodi postupak samoevaluacije nakon dvije godine, a eksterna evaluacija se provodi najmanje svake četvrte godine.

Univerzitet u Sarajevu je potpisao Pismo namjere za pristupanje Evropskoj povelji o istraživačima i Principima za zapošljavanje istraživača 10. juna 2016. godine i sproveo analizu nedostataka u periodu april – septembar 2016. godine.

O Univerzitetu u Sarajevu

Sarajevo je upisano na mapu akademskih centara u ovom dijelu Evrope Gazi Husrevbegovom vakufnamom iz 1537. godine. Gazi Husrevbegova biblioteka, u svojstvu pridružene članice, najstarija je institucija u okviru Univerziteta u Sarajevu. Nakon zamjene osmanske uprave austro-ugarskom, osnovane su Šerijatska sudačka škola 1887. godine, Zemaljski muzej 1888. godine, Vrhbosanska katolička bogoslovija 1890. godine. Sarajevsko-reljevska pravoslavna bogoslovija je 1892. godine uzdignuta na stepen visoke škole. Zemaljski muzej je danas pridružena, a Katolički bogoslovni fakultet punopravna članica Univerziteta u Sarajevu.

Poljoprivredno-šumarski fakultet je osnovan 1940. god., Medicinski fakultet 1944. godine.

U Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji, godinu nakon Drugog svjetskog rata, u

Sarajevu su počeli sa radom i Viša pedagoška škola i Biološki institut. Nakon što je, poslije Medicinskog, Pravnog i Poljoprivredno-šumarskog, otvoren i Tehnički fakultet, Skupština Narodne Republike Bosne i Hercegovine je 1949. godine donijela Zakon o Univerzitetu kojim se osniva Univerzitet u Sarajevu. Filozofski fakultet (sa prirodno-matematičkim odsjekom) i Veterinarski fakultet postaju njegovim novim članicama 1950. god. U narednim decenijama uslijedio je period dinamičkog rasta.

Do 1975. godine Univerzitet u Sarajevu je bio jedini univerzitet u Bosni i Hercegovini, osnovni pokretač razvoja visokog obrazovanja i nauke u našoj zemlji, značajno doprinoseći utemeljenju Univerziteta u Banjaluci 1975., Univerziteta u Tuzli 1976. i Univerziteta u Mostaru 1977. god.

U novo razdoblje, koje je nastupilo međunarodnim priznanjem države Bosne i Hercegovine, Univerzitet u Sarajevu je ušao kao obuhvatna asocijacija 19 fakulteta, 3 akademije, 4 više škole u Sarajevu i 2 fakulteta u Zenici.

Tokom agresije na Bosnu i Hercegovinu i opsade Sarajeva (05.04.1992.–29.02.1996.) Univerzitetu su nanesene velike ljudske i materijalne štete kroz stradanja, raseljavanje i odliv nastavnog kadra, fizičku devastaciju zgrada i opreme Univerziteta. Nastavljajući sa radom i čuvajući civilizacijske standarde u najtežim uslovima u kojim se našla jedna evropska visokoobrazovna institucija u drugoj polovici 20. stoljeća, Univerzitet je stekao široko uvažavanje međunarodne akademske zajednice.

Zajedno sa ostalim univerzitetima u Bosni i Hercegovini, Univerzitet u Sarajevu je 1996. godine pristupio evropskim programima podrške reformi visokog obrazovanja. Taj period je obilježen djelovanjem Univerziteta na saniranju posljedica ratnih razaranja, stvaranju ambijenta za nastavak stabilnog i kontinuiranog razvoja i potpunije uključivanje Univerziteta u savremene evropske i svjetske akademske tokove.

Univerzitet u Sarajevu je u periodu 1997-2000. koordinirao na evropskom planu prvi TEMPUS projekt nastavnog plana i programa po modelu 3+2.

Polazeći od spoznaje o značaju dostizanja odgovarajućeg mjesta u evropskom prostoru visokog obrazovanja (EHEA), Univerzitet je, kao cjelina, akademske 2005/2006. godine samostalno krenuo – u otežanim uvjetima i bez državnih smjernica, odgovarajuće političke, zakonske i materijalne podrške – u složeni proces reforme prema bolonjskim principima.

Univerzitet je razvio ili učestvuje u nekoliko internacionalno umreženih programa trećeg ciklusa studija koji nastoje slijediti EHEA-ERA standarde.

U organizacionom pogledu, Univerzitet u Sarajevu je velika i složena javna ustanova čiju osnovnu strukturu danas čini trideset organizacionih jedinica - dvadeset i dva fakulteta, tri akademije i pet naučno-istraživačkih instituta, unutar šest grupacija iz područja društvenih, humanističkih, medicinskih, tehničkih, prirodno-matematičkih i biotehničkih nauka te umjetnosti. Među pridruženim članicama Univerziteta su Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH, Gazi Husrev-begova biblioteka i Zemaljski muzej BiH, te druge univerzitetske jedinice.

Usvajanjem Statuta Univerziteta u maju 2013. od strane Senata Univerziteta, u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u BiH i Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo, Univerzitet je napravio odlučan iskorak od labave asocijacije fakulteta ka univerzitetu organizovanom na jedan od načina koje je oblikovala relevantna evropska tradicija.

Trenutno su objekti većine članica i pridruženih članica Univerziteta disperzirani na prostoru grada Sarajeva, dok se u Kampusu Univerziteta, smještenom na lokalitetu bivše kasarne „Maršal Tito“, u ovom času nalazi grupa od pet fakulteta i dva instituta, te dodatni obrazovni i drugi studentski sadržaji. Urađeni su glavni projekti i pribavljene urbanističke saglasnosti za dio objekata predviđenih prvom fazom realizacije Master plana Kampusa. Master plan je dobio Campus Planing Award, u Bostonu, 2004. godine.

Metodologija

Pri izradi interne Analize nedostataka i definiranju Akcionog plana korišten je centralizirani pristup koji je sproveden u nekoliko faza.

1. Razvoj interne Analize nedostataka

Izrada interne Analize nedostataka je sprovedena u dvije podfaze.

Prva faza je obuhvatala sekundarno istraživanje zasnovano na popunjavanju Upitnika za mapiranje ljudskih resursa na univerzitetima Zapadnog Balkana koji je razvijen u okviru Erasmus+ projekta Re@WBC (“Unaprijeđenje istraživačkog potencijala u visokom obrazovanju koji će doprinijeti daljem razvoju područja zapadnog Balkana”). Upitnik je obuhvatao široki spektar tema bitnih za upravljanje ljudskim potencijalom institucije, a koje su posebno naglašene u Evropskoj Povelji i Principima, odnosno u procesu razvoja Strategije za razvoj ljudskih potencijala za istraživače (HRS4R). Popunjeni Upitnik je sastavni dio ove Strategije.

Uspostavljena je Radna grupa na nivou Univerziteta, a činili su je dr. Muharem Avdispahić (rektor, 2012 – 2016), dr. Faruk Mekić (prorektor za naučnoistraživački rad, 2012 – 2016), dr. Senada Kalabušić (Re@WBC koordinatorica projekta), dr. Esmir Pilav (istraživač), Zenan Šabanac, M.Sc. (PhD kandidat) i Jasmina Gradašćević-Pleh, M.A. (UNSA administrativni koordinator).

U ovoj fazi analiziran je veliki broj različitih zvaničnih dokumenata, izvještaja, procedura, vodiča i smjernica, kao i statističkih podataka koji su prikupljeni od strane fakulteta, akademija, odsjeka i instituta.

U drugoj fazi, rezultati prve faze su objedinjeni sa podacima koji su prikupljeni u elektronskoj anketi “Istraživanje za mapiranje istraživačkih ljudskih potencijala” u okviru Re@WBC projekta. Ukupno je 285 istraživača sudjelovalo u anketi, od čega su 46.6% bili PhD kandidati (studenti).

2. Uspostavljanje HRS4R Radne grupe i izrada Akcionog plana

Sljedeća faza se fokusirala na razvoj Strategije i Akcionog plana sa ciljem unaprijeđenja trenutnog stanja u oblasti upravljanja ljudskim potencijalima na UNSA. HRS4R Radna grupa je uspostavljena u julu 2016. godine. Trenutni članovi Radne grupe su:

Prof. dr. Izet Rađo, prorektor za naučnoistraživački/umjetničkoistraživački rad

Prof. dr. Senada Kalabušić, Re@WBC UNSA projektni koordinator, PMF

Prof. dr. Nijaz Bajgorić, Ekonomski fakultet

Prof. dr. Liliana Oruč, Univerzitetski klinički centar Sarajevo

Prof. dr. Dženana Husremović, Filozofski fakultet

Prof. dr. Jasmin Velagić, Elektrotehnički fakultet

Gdin. Zenan Šabanac, mag. mat. nauka, doktorski kandidat

Gdin. Kenan Filipović, šef Službe za pravne poslove UNSA

Gdin. Saša Madacki, Služba za nastavu UNSA

Gđa. Jasmina Gradašćević Pleh, sekretar Radne grupe.

Zadatak Radne grupe u ovoj fazi je bio da potvrdi internu Analizu nedostataka i da razvije Strategiju i Akcioni plan. Ovi dokumenti su dalje prosljeđeni u raspravu i potvrđivanje od strane rektora i Senata UNSA.

3. Akcioni plan odobravaju rektor i Senat UNSA, nakon čega se on objavljuje na web-stranici Univerziteta (zajedno sa ostalim dokumentima), te prosljeđuje Evropskoj komisiji.
4. Implementacija i kontinuirano praćenje provedbe Akcionog plana od strane Radne grupe

Akcije

Sa ciljem provođenja Strategije i implementacije Povelje i Principa, u prilogu je plan akcija koje su grupirane u akcione pakete (AP), zajedno sa definiranim nosiocima aktivnosti i predviđenim vremenskim okvirom za njihovu implementaciju.

AP 1. Etika i istraživački integritet

AP 2. Rekrutovanje istraživača-početnika

AP 3. Jačanje vještina i razvoj karijere

AP 4. Promocija istraživačkih aktivnosti, privlačenje istraživača i njihova mobilnost

AKCIONI PLAN

Aktivnost Br.	Naziv aktivnosti	Izvršilac/izvršioci	Vrijeme izvršenja
AP 1. Etika i Istraživački integritet			
1.1.	Uspostavljanje zajedničkih kriterija i procedura koje će vrednovati uspješnost istraživanja	Služba za naučnoistraživački rad i Pravna služba UNSA	Do kraja akademske 2016/17. godine
1.2.	Promocija spolne ravnopravnosti u istraživanju i inovacijama	Etički savjet UNSA i etički odbori fakulteta i akademija	U kontinuitetu
1.3.	Unaprijeđenje uloge i djelokruga rada Etičkog savjeta UNSA i etičkih odbora fakulteta	Senat Univerziteta	Do kraja akademske 2016/17. godine
1.4.	Izdavanje Priručnika o etičkim praksama u istraživanju na UNSA (uključujući etičke prakse i principe u biomedicinskim istraživanjima na ljudima i životinjama, postupanje u društvenim naukama)	Etički savjet UNSA i etički odbori fakulteta i akademija	Do kraja 2017. godine
1.5.	Uspostavljanje centraliziranog pristupa i alata (centralna baza podataka o doktorskim disertacijama, korištenje softvera za otkrivanje plagijata i sl.)	Služba za naučnoistraživački rad UNSA, UTIC, Odbor za bibliotečko-informacioni sistem, Etički savjet UNSA i etički odbori fakulteta i akademija	Do kraja 2017. godine
1.6.	Uspostavljanje liste naučnih časopisa indeksiranih u relevantnim međunarodnim bazama, sa zadovoljavajućim impact faktorom koji su kvartalno rangirani	Senat Univerziteta u saradnji sa fakultetima i akademijama, Savjet za nauku i Odbor za upravljanje kvalitetom	Do kraja akademske 2016/17. godine
1.7.	Organiziranje info dana i/ili treninga o etici u istraživanje	Etički savjet UNSA, etički odbori fakulteta i Služba za odnose sa javnošću Univerziteta	Najmanje jednom godišnje

Aktivnost br.	Naziv aktivnosti	Izvršilac/izvršioci	Vrijeme izvršenja
AP 2. Regrutovanje istraživača-početnika			
2.1.	Uspostavljanje politike o zapošljavanju istraživača u ranoj fazi njihovih karijera	Služba za naučnoistraživački rad, Služba za upravljanje ljudskim resursima i Pravna služba UNSA	Do kraja akademske 2016/17.
2.2.	Organiziranje Otvorenih vrata UNSA o važnosti nauke i istraživanja za učenike osnovnih i srednjih škola	Služba za odnose sa javnošću Univerziteta i fakulteta/akademija	Jedanput godišnje
2.3.	Revizija Pravila doktorskih studija / III ciklusa (Struktuiranje prijedloga doktorske disertacije, Standardiziranje izvještaja o doktorskoj disertaciji i mentorskim aktivnostima, uspostavljanje obaveze objavljivanja naučnih rezultata u referentnom naučnom časopisu prije javne odbrane doktorske disertacije) i usvajanje politike cjeloživotnog učenja	Rektorat, Pravna služba, Služba za naučnoistraživački rad, Služba za nastavu i doktorska vijeća fakulteta/akademija	Do kraja 2017. godine
2.4.	Uvođenje (obaveznih ili izbornih) predmeta o metodologiji istraživanja u sva tri ciklusa studija	Služba za nastavu UNSA u saradnji sa fakultetima i akademijama	Do kraja akademske 2017/18. godine
2.5.	Uspostavljanje fonda za finansiranje doktorskih istraživanja	Rektorat, Odbor za finansije, Odbor za fondove i stipendije, menadžment fakulteta i akademija	Do kraja 2018. godine
AP 3. Jačanje vještina i razvoj karijere			
3.1.	Uspostavljanje Centra za razvoj karijere	Rektorat, fakulteti i akademije	Do kraja 2017. godine
3.2.	Uspostavljanje Sistema izvještavanja o nastavnim aktivnostima i nastavnim ishodima	Služba za nastavu UNSA u saradnji sa fakultetima i akademijama, Odbor za upravljanje kvalitetom UNSA i odbori za kvalitet fakulteta i akademija	Do kraja 2017. godine
Aktivnost	Naziv aktivnosti	Izvršilac/izvršioci	Vrijeme izvršenja

br.			
3.3.	Provođenje istraživanja i uspostavljanje baze podataka o opterećenjima nastavnika i pripremanje mjera za poboljšanje nastavnog procesa na UNSA	Služba za nastavu UNSA i UTIC u saradnji sa fakultetima i akademijama	Do kraja 2017. godine
3.4.	Uspostavljanje službe za monitoring i praćenje istraživačkih mogućnosti i koordinaciju, organiziranje obuka i savjetovanja za pisanje istraživačkih projekata i prijedloga	Rektorat, Služba za naučnoistraživački rad i Služba za međunarodnu saradnju	Do kraja akademske 2016/2017. godine
3.5.	Organiziranje serije predavanja o uspješnim aplikacijama za dobivanje grantova, upravljanje grantovima i o objavljivanju naučnih rezultata	Služba za međunarodnu saradnju UNSA i fakulteta i akademija	U kontinuitetu
3.6.	Uspostava strateškog procesa razvoja infrastrukture (počevši od identifikacije potreba i zahtjeva, osnaživanje UNSA akademske mreže, pristup GEANT-u, pristup Eduroam-u, pristup online bazama i redefiniranje i osnaživanje uloge UTIC-a)	Rektorat Univerziteta u saradnji sa fakultetima i akademijama, UTIC	Do kraja 2018. godine
AP 4. Promocija istraživačkih aktivnosti, privlačenje istraživača i njihova mobilnost			
4.1.	Održavanje info-dana o C&C (Charter for Researchers and Code of Conduct for Employment of Researchers) i UNSA Strategiji za istraživače	Ured za odnose sa javnošću i Služba za naučnoistraživački rad UNSA	Jedanput godišnje u naredne četiri godine
4.2.	Objavljivanje oglasa o slobodnim radnim mjestima akademskog osoblja na engleskom jeziku na EURAXESS portalu	Rektorat i pravne službe UNSA i fakulteta i akademija	Sredina 2017. godine
4.3.	Produženje trajanja oglasa o zaposlenju i transparentnost procesa zapošljavanja i napredovanja u karijeri	Rektorat i pravne službe UNSA i fakulteta i akademija	Sredina 2017. godine
4.4.	Uspostavljanje univerzitetskog/fakultetskih fondova za istraživačke projekte i univerzitetske/fakultetskih nagrada za istraživanje	Rektorat, Služba za naučnoistraživački rad UNSA, menadžment fakultet/akademija u saradnji sa odgovarajućim ministarstvima	Do kraja 2018. godine

Aktivnost br.	Naziv aktivnosti	Izvršilac/izvršioci	Vrijeme izvršenja
4.5.	Uspostava prenosivog sistema grantova i promocija MSCA (Marie Skłodowska-Curie actions) fondova i ostalih fondova koji se mogu iskoristiti za zapošljavanje	Pravna služba, Služba za finansije i Služba za međunarodnu saradnju UNSA	U kontinuitetu
4.6.	Organiziranje javnih rasprava i razmjena iskustava o korištenju partnerske istraživačke infrastrukture, uspostavljanje metodologije i institucionalne podrške za umrežavanje	Rektorat, Služba za naučnoistraživački rad UNSA u saradnji sa fakultetima i akademijama	Najmanje jednom godišnje
4.7.	Uspostavljanje sistemskog pristupa praćenju i ostvarivanju saradnje na projektima akademske zajednice i industrije	Rektorat, Služba za naučnoistraživački rad UNSA u saradnji sa fakultetima i akademijama	U kontinuitetu
4.8.	Promocija slobodnog pristupa naučnim rezultatima, uključujući slobodan pristup bazama podataka	Rektorat i Služba za naučnoistraživački rad, UTIC	U kontinuitetu
4.9.	Promocija EURAXESS uslužnog centra u dijelu koji se odnosi na odlazeću mobilnost	Službe za međunarodnu saradnju UNSA i fakulteta i akademija	U kontinuitetu
4.10.	Povećanje vidljivosti istraživača putem otvaranja dijela HR baze podataka za javnost	Služba za opšte poslove, Etički savjet i UTIC	Od akademske 2017/2018. godine
4.11.	Povećanje vidljivosti istraživačkih aktivnosti kroz jačanje odnosa sa javnošću	Rektorat, Služba za naučnoistraživački rad, Služba za opšte poslove (odnosi s javnošću) u saradnji sa fakultetima i akademijama	U kontinuitetu
4.12.	Razvoj institucionalne strategije za istraživanje, u skladu sa kantonalnim, nacionalnim, regionalnim i EU prioritetima	Radna grupa za izradu strategije (koju treba uspostaviti)	Od sredine 2017. do kraja 2018. godine
4.13.	Uvođenje sistemskog i centraliziranog pristupa saradnji sa alumnijem i naučnom dijasporom	Služba za opšte poslove	Do kraja 2017. godine
4.14.	Povećanje saradnje sa vlastima s ciljem osiguranja sistemske i usmjerene podrške na poljima koja zahtijevaju djelovanje	Rektorat	U kontinuitetu

